Oht ja kirjeldus

ÜLEUJUTUS
Eriti kõrge jõe- või mereveetase.
Üle Amsterdami nulli:
- Pärnus 188 cm
- Haapsalus 162 cm
- Narva-Jõesuus 179 cm
- Tallinnas 143 cm
- Kuressaares 170 cm

SUUR TUUL, MARU, ORKAAN, ÄIKE
- tuule kiirus 30 m/s ja üle selle või iiliti 35 m/s ja üle selle

TUGEV LUMESADU, TUISK
- tugev lumesadu, sajuhulk 20 mm ja üle selle 12 tunni või lühema aja vältel

TUGEV VIHMASADU
- sajuhulk 30 mm 1 tunni või lühema aja vältel (paduvihm) või sajuhulk 50 mm ja üle selle 12 tunni või lühema aja vältel

PIKALT KUUM VÕI KÜLM ILM
- kõva pakase (-32 °C) või suure kuumuse (33 °C) püsimine 5 või enama päeva vältel, suur äikeseoht

OHTLIK JÄIDE
- jäite diameeter 20 mm ja üle selle

JÄÄ, PURIKATE JA SULALUME LADESTUMINE

METSATULEKAHJU, RABAPÕLENG
- erakordselt suur tuleoht, metsade tuleohtlikkuse indeksi tõus üle 7000

Võimalikud tagajärjed

- vesi tungib majja
- üleujutus elukoha ümbruses (ei pääse sõidukiga ligi ega ka ära)

- murduvad suured puud või kistakse juurtega välja
- hoonetel suured purustused

- lumevangi jäämine
- liiklustakistused või liikluse seiskumine, piiratud nähtavuse tõttu liiklusõnnetused

- teede, tänavate ärauhtumimine
- liiklusseisakuid
- vesi võib tungida keldritesse ja tunnelitesse

- oht inimeste tervisele ja elule
- kommunikatsiooniliinide katkemised

- kommunikatsiooniliinide purunemine jäite raskuse all
- liiklusõnnetused libeduse tõttu

- kommunikatsiooniliinide purunemine ladestuse raskuse all
- liiklusõnnetused libeduse tõttu
- jääpurikad on oht inimestele ja varale

- suure ulatusega metsatulekahjud
- soode (eriti kuivendatud) põlengud

Mida saan teha ennetavalt kõikide ohtudega seoses?

- mõtle läbi, kuidas saad hakkama olukorras, kui kaovad elutähtsad teenused (vt eraldi tabelist allpool)
- kontrolli üle oma varud: söök, jook ja esmatarbed (vt eraldi soovituslik nimekiri)
- vaheta naabritega telefoninumbrid
- kaardista võimalikud abistajad (vt eraldi abistav nimekiri)
- koosta evakueerimisplaan
- selgita välja kogunemispaik (sugulased, tuttavad jt), kuhu saab minna evakueerumise korral
- ära sõida auto kütusepaaki kunagi päris tühjaks
- mõtle ka koduloomade joogi- ja toiduvarule

Mida saan teha ennetavalt?

- uuri, millise veetaseme korral sinu majapidamine on ohus
- hangi võimalikult täpne ilmaprognoos ning ole hästi informeeritud veetaseme muutumisest
- ehita veetõkkeid (kasutades liivakotte, sõrestikke jne), et kaitsta veetõusu eest oma majapidamist
- raja kõrgusmärgid randa/kaldale
- puhasta kraavid

- kinnita lahtised esemed (juhi sellele ka naabrite tähelepanu)
- tõsta katuste tormikindlust
- varu joogivett, toitu, patareisid ja autokütust
- võimalusel vii elektrikaablid maa alla
- kaardista ohtlikud puud ja eemalda
- kinnita lahtised esemed
- raja piksevarras

- kaardista lumekoristustehnika
- raja liiva hankimise võimalused (liivakastid majade juurde vms)
- raja spetsiaalne koht lume ladustamiseks
- taga operatiivsõidukile ligipääsud
- puhasta kraavid
- ehita liiva ladustamiseks kastid ja varu liiva

- uuri, millise veetaseme korral sinu majapidamine on ohus
- varu joogivett, toitu, patareisid ja autokütust
- hangi võimalikult täpne ilmaprognoos ning ole hästi informeeritud veetaseme muutumisest
- ehita veetõkkeid (kasutades liivakotte, sõrestikke jne), et kaitsta veetõusu eest oma majapidamist

Pikalt külm:
- tihenda uksed
- torustike külmumisohu vältimiseks mässi torud lisaisolatsiooniga (nt kaltsudega)
- õlita välisustel ukselukud

Pikalt kuum:
- varu koju ventilaator
- paiguta majapidamises olev kütus jms kõige jahedamasse kohta

- varu libedatõrjeks vajaliku inventari (too nt karjäärist liivavaru ja/või kergkruusa majapidamisse ja autosse, soeta kühvel, labidas liiva ja/või kergkruusa puistamiseks)
- teosta treppide libedatõrje
- autoratastele varu ketid
- varu jalanõu külge kinnitatavad libisemiskaitsed

- kontrolli ehituskonstruktsioone ja vajadusel tugevda
- puhasta katuseid regulaarselt (lehtedest jm)
- lihtsusta jääpurikate eemaldamist (meisterda redel või vastav abivahend)

- ehitamisel või renoveerimisel kasuta tulekindlaid materjale
- kiviaiad pakuvad maa- ja pinnatule eest head kaitset
- tiigid, välibasseinid ja suure pindalaga hoovid loovad turvalisema ala, kuid veendu väikelaste ohutuses!
- paigalda elektrijuhtmed maa alla
- raja sihte
- raja veevõtukohti ning korrasta olemasolevaid veevõtukohti
- korista metsaalused prahist (eriti klaasikildudest, mis võivad päikese käes tulekahju tekitada)

Mida saan teha hädaolukorras kõikide ohtudega seoses?

- lülita sisse Vikerraadio, Raadio 4 või ETV, et olla kursis värskeima infoga
- käitu vastavalt edastatud juhistele: evakueeru või püsi kodus
- proovi saada kontakti võimalike abivajajatega (eakad, lapsed, erivajadustega inimesed)
- maha langenud elektriliinidest või neile kukkunud puudest teavita rikketelefonil 1343
- inimvigastuste ja otsest ohtu põhjustavate purustuste korral helista 112

Mida saan teha hädaolukorras?

- kui avastad, et veetase tõuseb ohtlikult kiiresti, teavita sellest päästeasutust (helista hädaabinumbril 112), naabreid ja kohalikku omavalitsust
- sulge kanalisatsioonitorude ning kraani äravoolutorude avad puupunnidega
- ühenda lahti kanalisatsiooni juhitud vihmaveetorud
- vii kodune vara ja saastumist põhjustavad kemikaalid võimaliku uputuse piirkonnas maapinnast kõrgemale
- ole valmis evakueeruma
- kui vesi tungib hoonesse, tagane teisele korrusele, pööningule või katusele ning võta kaasa hädaolukorraks vajalik: telefon, tekid, toit ja puhas joogivesi
- vahetu ohu korral lülita maja elektrivõrgust välja

- veendu, et õues olevad lahtised ja kergesti lenduvad esemed on hoolikalt kinnitatud, kergemad asjad vii ära siseruumidesse
- sulge korralikult kõik aknad, luugid ja uksed
- pargi sõiduk võimalikult lagedale alale, eemale puudest jt murduda või lenduda võivatest esemetest ning katkeda võivatest elektriliinidest
- äikese korral lülita välja koduelektroonika, eemalda antennikaabel televiisorist, ära kasuta rääkimiseks tavatelefoni, väldi kraanide kasutamist, ära küta ahju või pliiti, kuna suits toimib piksevardana. Ja kui oled äikese ajal autos – siis jää sinna, sest auto on turvalisim koht
- võimalusel väldi väljas liikumist, jälgi, kus on koduloomad

- kui saad, jää tuppa
- õueminekuks riietudes arvesta, et tuul teeb ilma veel külmemaks; tuulise ilmaga pane selga rohkem riideid
- kui saad, ära sõida autoga, eriti kõrvalteedel, kuid hädavajaliku sõidu korral võta kaasa laetud mobiiltelefon, lumelabidas, soojad riided ning soe jook

- sulge kanalisatsioonitorude ning kraani äravoolutorude avad puupunnidega
- ühenda lahti kanalisatsiooni juhitud vihmaveetorud
- vii kodune vara ja saastumist põhjustavad kemikaalid võimaliku uputuse piirkonnas maapinnast kõrgemale
- ole valmis evakueeruma
- kui vesi tungib hoonesse, tagane teisele korrusele, pööningule või katusele ning võta kaasa hädaolukorraks vajalik: telefon, tekid, toit ja puhas joogivesi
- vahetu ohu korral lülita maja elektrivõrgust välja
- tähista ohtlikud kohad (nt kivid) helkurvarrastega, et vältida operatiivmasinate otsasõitu

Pikalt külm:
- tarbi kütet ökonoomselt
- temperatuuri langemisel sulge kasutuses mitteolevad ruumid, aga nii, et torud ei külmuks
- torustike külmumisohu vältimiseks mässi torud lisaisolatsiooniga
- võimalusel jäta vesi kraanis nirisema, sest voolav vesi takistab jäätumist torudes
- jälgi, et toiduvarud sahvris ja keldris ära ei külmu
- õlita ukselukud

Pikalt kuum:
- käi võimalusel suplemas
- väldi päikse käes viibimist, joo palju

- vii ära süttimisohtlikud esemed (aiamööbel, aiatelgid, küttepuud jms) või kata korralikult kinni (võimalusel kasta kaetud kohad märjaks)
- sule aknad ja uksed ning ventilatsiooniseadmed (vähenda tuuletõmmet majas)
- sule kõik gaasiseadmed (soovitavalt peaventiil)
- suurema ohu korral valmistu evakuatsiooniks, väärtesemete (mis ei karda vett) päästmiseks kasuta ämbreid, vanne või basseine (et vältida esemete kokkupuutumist veega, kasuta veekindlaid hermeetilisi kotte – uputa raskusega).

KODUKANDI OHTUDE KAARDISTAMISE ABIVAHEND

ehk kuidas mina, mu pere ja kogukond saame loodusõnnetusteks paremini valmis olla

PÄÄSTEAMET
Estonian Rescue Board

Allikas: Päästeamet
Graafika: Agur Paesüld | info-design.eu
Lisainfo: **www.rescue.ee**
või küsi päästeala infotelefonilt **1524**

SOOVITUSLIK VARUDE NIMEKIRI

Joogivesi
- kolm liitrit ööpäevas inimese kohta (organismi veevajadus on 28-35 ml kehakaalu kilogrammi kohta)
- veevajadus sõltub vanusest, töö ja tegevuse iseloomust, tervislikust seisundist, ilmast, suurenenud higistamisest (kuum ilm, raske kehaline töö)

Täiskasvanute toiduks on soovitatav varuda
- erinevaid konserve (kala- ja lihakonservid, segukonservid, kaunviljakonservid)
- pakisupid ja püreepulbrid, samuti helbed, mida on kerge valmistada
- valmis makaroni-, köögivilja-, teravilja- või kaunviljaroog lihaga (toode tarbitav kuumutatuna või kuumutamata)
- teraviljatooted (kuivikleivad, soolase või neutraalse maitsega küpsised)
- süsivesikuterikkad tooted (magusad küpsised, karamell, konserveeritud puuviljad, kuivatatud puuviljad, halvaa, kondenspiim)

Väikelaste toiduks on soovitatav varuda
- rinnapiimaasendaja pulber (jätkupiimapulber), mis katab terve ja kuue kuu vanuse imiku päevase piimavajaduse (üks liiter ööpäevas)
- teraviljatooted, mida on kerge valmistada
- püreepulbrid ja helbed, mida on kerge valmistada
- valmis roog väikelastele lihaga (toode tarbitav kuumutatuna või kuumutamata)
- lisanduva teraviljatootena põhiroale neutraalse maitsega küpsised
- süsivesikuterikkad tooted (magusad küpsised, kondenspiim, marmelaad), mis ei sisalda säilitusaineid ja muud väikelastele sobimatut
- vajalikus koguses pakendatud nõuetekohast vett

Esmatarbed majapidamises
- taskulamp ja varupatareid (valgusallikas)
- esmaabitarbed ja sulle olulised ravimid
- patareide või aku pealt töötav raadio
- akupank mobiilsete seadmete laadimiseks
- küünlad ja tikud
- veepuhastustabletid või kaasaskantav veefilter
- niisked hügieenilapid
- sularaha

ELUTÄHTSATE TEENUSTE KATKESTUSED

Mõtle läbi, millest sõltud ja kuidas olla paremini valmis. Mida ennetavalt teha, et elutähtsate teenuste katkemisel saaksid võimalikult tavapärast elu jätkata.

Elektrivarustus
- elektrigeneraator majapidamises
- akupank
- alternatiivne küttesüsteem, kui muidu on küte seotud elektriga - nt gaasikamin, päikesepaneelid
- veevarud, kui vett pumpab kaevust elektripump ja/või väntkaevu võimaluse loomine
- küünlad valguse tekitamiseks

Sularaha ringlus: sularahavaru majapidamises

Kaugküte: alternatiivne küttesüsteem - nt elektriradiaator

Gaasivarustus
- alternatiivne küttesüsteem - nt elektriradiaator
- alternatiivne toiduvalmistamise võimalus - elektripliit, puupliit

Veevarustus ja kanalisatsioon
- veevarud majapidamises
- võimalusel kuivkäimla rajamine
- vihmavee kogumise mahutid
- kaevu korrastamine
- allika puhastamine ja ligipääsu tagamine

Telefoni- ja/või andmesidevõrk
- kokkulepitud kohtumispaik kõige lähedasematega
- patareidel või vändaga töötava raadio olemasolu, et saada operatiivset infot raadio vahendusel

KAARDISTA OLULISED KONTAKTID LÄHIKONNAS

Mõtle läbi, kes lähikonnas saavad vajadusel aidata:	Nimed	Kontaktid (võimalusel nii mobiil- kui lauatelefon)
nõu ja jõuga (varude täiendamine, raskete asjade tõstmine, parandustööd vms)		
arstiabi		
esmaabi		
lumesahk (kinnituisanud tee)		
mootorsaag (langenud puud)		
operatiivne info (nt külavanem, majanaaber)		
muu (vastavalt sinu, pere ja kogukonna vajadustele)		
Kes võivad ise tõenäoliselt abi vajada:		

ÜLEUJUTUSOHUGA TIHEASUSTUSALADE KAART

esinemistõenäosusega kord 10a jooksul

PÄRNU 7
2,09 / 2,27

TARTU 8
32,73 / 32,9

KURESSAARE 9
1,33 / 1,53

10 ROOMASSAARE
1,33 / 1,53

5 HAAPSALU
1,56 / 1,78

KÄRDLA 4
3,82 / 4,06

KAKUMÄE (Tallinn) 1
1,38 / 1,61

2 ROCCA AL MARE (Tallinn)
1,38 / 1,61

PIRITA (Tallinn) 3
1,15 / 1,38

13 VÕRU
70,7 / 70,85

VÕISTE 11
1,87 / 2,04

12 HÄÄDEMEESTE
1,56 / 1,73

VIRTSU 4
1,49 / 1,7

Legend							
	üleujutuse ulatus (sinisega) ning sellesse jäävad hooned (punasega)	1	võimaliku üleujutuse asukoht	1,56 / 1,78	üleujutuse absoluutkõrgus meetrites Kroonlinna / Amsterdami nulli järgi	SAARE	tee / tänava nimi
						MAARDU JÄRV	veekogu nimi
						PIRITA SADAM	rajatise nimi

Aluskaartide allikad: kuvatõmmised Maa-ameti Geoportaalist (juuli 2017)